НАРОДНИ БРОЈ 34.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка нарочито за шире народне кругове уређени могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приопштено“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 131. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 25. АВГУСТА 1895. ГОДИНА XXX.

СРПСКА НАРОДНА ЗАСТАВА.

Ту скоро биле су све хрватске новине препуне вестима о томе, како су приликом царевог и краљевог дана на много места биле истакнуте српске тробојнице. И ако ми не можемо да будемо довољно паметни, какав је то грех истаћи српску тробојницу изван Србије и Црне Горе, ипак се готово у свакој прилици, нађе и таквих људи, који у српској застави виде нешто страшно; управо нешто чему нема места у Троједници па ни у Угарској.

Међу тим то апсолутно не стоји, и ко протурује тако опскурне и апсурдне теорије, тај или не зна шта говори, или намерно подржава лаж и неистину. Из какове се намере протурују такове теорије, то није тешко погодити — а пошто је у ствари о српским тробојкама настала ужасна пометња појмова, то смо управо приморани, да о тој ствари коју опширније рекнемо.

Пре свега заставу могу имати поједине државе и то су обично законом државним и саборима признате државне боје. Осим тако званих државних застава, може бити и народних застава. Бацимо ли поглед на Аустрију, ми ћемо опазити, да црно жуту заставу има владајућа хабсбуршка кућа, као своју породичну заставу. Поред ње постоји црвено-бела застава, која је својина аустријске државе, а осим тога има у Аустрији неколико народних застава, као што су: чешка, словенска, пољска, српска, хрватска и т. д.

Само из овог једног примера излази, да може бити поред државне још и народне заставе. Такова народна застава и ако не мора имати ничега заједничког са државном заставом, не мора се са њом ни косити, и апсолутно нема тог правног разлога који би негирао народну заставу.

Кад дакле народне заставе могу постојати поред државних, онда нема те силе која може српском народу и у Угарској и у Троједници забранити његову народну тробојницу. Закон бар није никад бранио и не брани употребу народних застава крај државних, што се и отуда лепо види, што данас своју заставу, па чак и свој грб могу имати и поједине корпорације — друштва.

Данас ћете ретко које певачко и ватрогасно друштво, а нарочито „буршеншафт“ наћи, који нема своје боје и свој грб, које са свим јавно употребљава. Шта више, поједине племените фамилије имају своје боје и грбове, које им закон гарантује и чију им употребу нико не може путем закона прекратити. Па кад тако стоји са заставама појединих породица и појединих корпорација, онда тако исто мора бити и са заставом народа српског, коју нико не сме забранити, где год се она као српска народна застава развила буде. Тако, и само тако стоји ствар са заставама у опште и свако друго тумачење са свим је самовољно и на правним принципима неосновано.

Нема сумње, да је државна угарска застава она, која је састављена од црвене, беле и зелене боје, такова је законом призната као државна застава и такову свака угарска народност мора поштовати, исто као и троједничку земаљску заставу, која није само хрватска, него хрватско-славонска — дакле и српска. Али исто тако нити има, нити може бити таковог закона, који би могао забранити употребу народних застава, које су посебна својина разних народа, што у Угарској и Троједници живе.

Та поједине жупаније, градови и цркве имају своје заставе и грбове, а не ће их имати један народ! До скора су и поједине општине имале своје посебне боје, па чак и грбове.

А како је у Угарској, тако је и у осталом свету, па и у Троједници — и ма шта говориле и радиле и хрватске и мађарске шовинисте, они никад не могу стварно и законито доказати, да српски народ у Троједници не може имати своју посебну народну заставу. Ми се добро сећамо оне комедије, која се је недавно одиграла у троједничком сабору, када је др. Јосиф Пливерић, мимо закона и мимо принципа правне науке доказивао, да у Троједници може само земаљска застава да постоји, а друга не, па дакле ни српска. Дрско сводећи народ српски на ниво руке трпљене конфесије — на ниво верске секте, он ипак изрече: да Срби могу имати и употребљавати своју Заставу, али само као црквену заставу, а не као народну.

Оволико скучености и оволико дрскости могао је показати само један претерани хрватски шовиниста, коме ни научна истина није света и који и њу жртвује, својим магловитим шовинистичким тежњама. Жалосна је при том и та околност, што је тај управо саблажњавајући говор Пливарићев, похвалио и у главном усвојио и сам гроф Хедервари, као поглавица земље, у којој живи и српски народ, а не само „згољни“ Хрвати!

Али ти мудраци хрватски, који прогањају српску народну заставу из Троједнице, треба да се обазру на Далмацију, па ће одмах и сами разумети, колико су били и глупи и смешни, кад су тврдили, да у Троједници, осим земаљске заставе, другој нема места.

Кад би то тако било, онда којим би правом смели Хрвати у: Далмацији, Истри и Босни истицати своје народне хрватске заставе, кад су све те покрајине својина Аустрије? Или можда и Хрвати употребљавају своју заставу по аустријским провинцијама, као пука верска конфесија, дакле као пука верска секта?

Али тако ће то све дотле ићи до год такој очитој неправди не учини крај сам српски народ. За то је управо нужно да се још на првим идућим саборским изборима, како у Угарској тако и у Троједници све силе уложе, да место данашњих мамелука Срба владиноваца буде у оба сабора изабрат, што већи број Срба опозиционалаца. То би био најпрактичнији начин и пут, да се једном пречисте рачуни нарочито у Троједници, где нам се под фирмом Србима пријатељске владе, одузима и оно што нам по праву и закону нико одузети и забранити не би могао.

Знамо и то да се многи глупаво хватају за таке шкандалозне измишљотине, као да је застава овостраног народа српског то исто, што и застава краљевине Србије — но то је тако гнусна неистина да онај ко се и таким средствима служи мора из дна душе своје бити покварен и неваљао. Кад би се тако хтело радити онда би се могло и Словенцима, подметути да имају заставу Србије, док је она још као вазална кнежевина била, и коју је употребљавала, све до српско-турског рата и до њеног ослобођења испод Турака. Али ми тај посао препуштамо хрватским државницима и оним савесним хрватским новинарима, који без денунцијације и глупости не би могли ни живети.

Ми ћемо пак бити са свим задовољни, ако бан Хедервари и Банфи паша не употребе за идуће саборске изборе оне сурове неправилности, које су тако обилно до сада владале; те да се тако пружи и опозиционим бирачима прилика да слободно употребе своје бирачко право. Одклоне ли се сва равна безакоња на идућим изборима, ми смо уверени да неће ни три данашња Србина владиновца проћи, јер би народ српски знао кога би у сабор за своје заступнике послао.

Само такви прави народни изабраници умели би достојно бранити народна права, сузбијајући снажно све оне грозне неправде, што их са свију страна како Срби у Троједници, тако и у Угарској трпе и подносе.

Нека све ово народ има на уму, па према томе нека се влада и управља, јер не помогне ли сам себи, непријатељи му наши сигурно неће помоћи. Урадиш ли имаћеш — затражиш ли добићеш!

Нови Сад, 24. августа.

Беочинска каја продана! Из Карловаца нам јавише из поузданог извора, да је министар председник, барон Банфи јавио просто и без околишења црквено-народно саборском одбору, који је сада на састанку у Карловцима: **да је на највишем месту одобрена продаја оних 28 јутара земље манастира Беочина за 100.000 фор.** Дакле барон Банфи и преко воље српског народа и одобрења сабора налаже црк. народ. саборском одбору, да ту своту унесе у **фондове манастира Беочина.** И што је најстрашније он без икаквог права налаже, да се иста земља преда купцу, од кога ће се и новац примити. Оволико за овај мах под првим, немилим и тешким утиском, јер у

ПОДЛИСТАК.

ЗАНИМЉИВ СЛУЧАЈ.

ПРИЧА КН. М. Н. ВОЛКОНСКОГА

Ово што ћу да вам испричам догодило се у једној окружној вароши, где сам морао путујући да преноћим.

Погодим кола и заповедим кочијашу, да ме вози у гостионицу. Учини ми се, да сам се брзо довезао и ако гостионица од станице беше доста далеко. Пут је личио на окамењене морске вале. На послетку мој кочијаш стиже пред једну двокатницу, на којој местимице беше отпао малтер, прљави прозори с неким мрљама, којима се не зна боја. Више врата стајаше једна табла, и на њој насликан човек у ходу. Ова слика не беше великог размера. Човек под пазухом имађаше салвет, а у рукама држаше чинију из које је стрчила кашика скоро исте величине као и насликани човек. Натпис је гласио: „Гостионица Амстердам“. Човекова глава није се могла видети, јер нечим беше убрђана те због тога, и сам не знам, нешто бејах посумњао.

— Шта, зар овде нема још какве гостионице? упитах кочијаша.

— Још какве гостионице?

— Та да, још, нешто ми се овде не допада.

— У овом месту нема више гостионица.

За то време већ истрча гостионичар, који је у опште личио на оног насликаног човека, и погледа попреко на мене и без питања отпоче купити моје ствари из кола. Покупио их је врло ласно, за тим се окрену и застаде мало на прагу чудећи се, за што ја за њим идем тако споро?...

Ја пођох, и он ме предвођаше по степеницама на горњи спрат, и већ се више није за мном освртао. Степенице беху од камена, узане, излизане и веома прљаве... „Овуда је врло непријатно ићи ноћу“ севну ми у глави мисао, али сам ћутао.

Заударала је влага, нечистоћа и помије. Кад се попесмо на други спрат уђосмо у прилично велики ходник. С једне стране овог ходника беху онаки исти прозори, као што се праве на стакленим баштама. Чак на крају ходника виђаху се двоја необојена и од обичних дасака склепана врата. С друге стране више врата виђаше се нека развучена мушема налик на неке тапете.

Изван овог ходника даље се никуда није могло ићи.

— Шта вам је ово? упитах га.

Човек, који је покупио моје ствари мало пре, окрену се зачуђен моме питању, посматраше ме од главе до пете, па онда рече:

— Ово су собе нумерисане.

Овај ми одговор беше више налик на укор за моју неопростиву наивност, како ја не знам, како изгледају по гостионицама нумерисане собе и дошав до једне, он широм отвори врата и то врло опрезно, скоро као да их устима беше отворио непуштајући никако из руку моје ствари

Баш код врата беше платном одвојен један мали део собе и то се сматраше као предсобље.

Соба беше ниска белим окречена. Патос — обичне даске исто тако не бојадисане и све беху искорубљене, отприлике као по нашим купатилима.

Сто, столице и диван од мушеме, све то тако изгледаше, као да су све то израђивали наши робијаши. У једном углу собе стајаше кревет изнад кога висаху завесе од цица подигнуте на стубићима. Прозори малени и преко њих танке завесе од тула... У соби се осећаше задах од влаге и некакав мирис налик на осушене јагоде.

И соба, и непознат изглед с прозора на некакве сниске кућерке, и насликан човек, све ме то довођаше у неку сумњу, не да сам се уплашио, али сам помишљао, да овде свакојако нису чиста посла... Од прилике овако изгледају она места и оне куће у којима се нешто необично догађа.

— Зар немате какву бољу собу? упитах гостионичара поново.

— То је најбоља соба, одговори он са свим равнодушно, јер се већ одавно навикао беше на свака питања. Ја сам се опет из искуства уверио, да се у оваким случајевима вазда, морали ослонити на гостионичара, и веровати му: да је то најбоља соба.

Он отпоче размештати моје ствари по столу, по столицама и по дивану — куд год је стигао.

Када га упитах, шта се може добити за вечеру, одговорио ми је с пуно готовости, да има доста јела, чак ми је и јеловник донео, у ком сам уочио био, да је било записано и „Хамлет“ место „Омлет“. У ствари пак, могао сам добити само пржених јаја.

Кад сам то мало повечерзо ја изађох из гостионице да се мало проходам. Вратио сам се прилично утишан, јер гостионица „Амстердам“ доиста беше најлепше здање у вароши.

Захтевах чаја. Донесе ми самовар али с мутном водом као орање. Попио сам чај и легох по том да спавам склопивши завесе на кревету. Разуме се, да сам се претходно постарао, да се од разних инсеката добро осигурам.

Кревет беше с федером, али како сам већ искусио, они беху гори још од калдрме по којој сам кроз варош прошао. У најмањем мом покрету федери су јако шкрипили и они су ме кад притискивали кад подупирали оздо у леђа, како сам се кад окретао. Само једно беше добро, а то је, што сам се осигурао од инсеката и сад сам могао мирно заспати, јер ме више ништа није узнемиривало, осим оних проклетих федера.

Пошто сам се дуго, дуго превртао у кревету, најзад сам удесио да легнем тако, како ће ми федери најмање моћи досађивати. Лежао сам не мичући се, али баш то уверење, да ако само тако мирно лежим, не ће ме федери мувати, и није ми дало мира да заспим.

Покушавао сам, да сву таблицу множења на памет изговорим. Замишљао сам, како се на бурним морским таласима љуљушкам на броду, па опет сан никако да дође.

На један мах чујем некакав немир у средњој соби. Баш поред мог кревета чу се, како неко викну:

„Доста!“

То је проговорио сурови мушки глас.

— Доста! — понови он ту реч опет. Кажем вам, да је ово наше последње објашњење.

Молећи женски глас као одговор на ово проговори само благо и нежно:

„Перо!“

— Не ћу тако, не ћу! — прекиде је он. Још мораш то нежније рећи, још нежније!

Одговора не беше.

— Хоћеш ли говорити? — викну он.

И у овај мах опет благи и нежни женски глас још нежније рече:

„Перо!“

Ја се на један пут ражалих. Њен глас и тако ропска послушност побудише у мени према њој велику симпатију.

— Говорио сам вам — поче он опет онако сурово — да не трпим, разумете ли ме, не трпим никакво напрезање у изливу осећања.

исто време кажу, да је и саборски одбор одма ради тога сазван, премда су сви у Карловцима јако изненађени и забринути, ради ове јединствене дрскости барона Банфија. Ми ћемо дакле причекати на опширнији извештај, а нарочито хоћемо да чујемо како ће се у овој ствари држати саборски одбор и како ће по овоме донети решење — па ћемо опширније онда проговорити. А дотле кажемо још одма сад, да треба у сваком погледу опрезно поступати, јер ово је тако страшно и ужасно, да човек незна шта да мисли, и шта да почне према оваким поступцима тих подивљалих и развраћених чивутско-пештанских шовиниста.

Ми се још надамо да ће Банфи-паши доћи време, да о својим недотупавним и дрским поступцима даде мало рачуна, јер није и српско народно благо Алај-Бегова слама!

*

Ујединиі! Мађари су се опет дигли, да разједине немађарске народности, нарочито да позаваде Србе са Румунима, како би над њима и на даље неограничено могли владати. У тој сврси донео је Апоњијев „Немзети Ујшаг“ један разговор са румунским митрополитом Михаљијем, у коме дотични сарадник листа вели, да је митрополит Михаљи, који код Румуна ужива највећу љубав и привржености, истоме рекао: да су Срби непријатељи Румуна.

Ових дана била је у Блажу (та варошица је за ердељске Румуне оно, што су нама Сремски Карловци, а и по изгледу личе једно на друго) велика свечаност румунског просветног друштва (од прилике што је код нас „Матица Српска“) и оданде нам пишу, да је том приликом митрополит Михаљи одлучно изјавио, да он ни речи није рекао, од онога што му се подмеће, и да никако није тог мишљења, да су Срби непријатеља Румуна.

Доносећи са задовољством ово побијање, бележимо ону нову мађарску ујдурму као нов доказ, да само душмани наши и свију народности иду за тим, да посеју неповерење и размирицу између Срба и Румуна, и да су оно издајице рода свога, који им у томе помажу.

Румуне плаше Србима, а Србе Румунима!

Одавно смо ми те ујдурме провидили, и знаћемо их достојно одбити, и не ћемо се дати разјединити, сада после народносног конгреса, већ ћемо све боље утврђивати савез, и продужити дело уједињења.

Милетићева седамдесетгодишњица.

Пишу нам из **румске околине**: „Од уста до уста иде реч о Милетићу и његовој седамдесетгодишњици. Слушао сам од наших планинаца и од ових у равноме Срему, да сви знају, на чему се ради.

Познато ће вам бити, да је код нас већ нешто урађено на први глас, но то је био само први почетак. Чекали смо да пређе жетва и приспе берба кукуруза, а по нешто и виноградска берба. То нам је сад ту, па ћемо се сад дати озбиљније на посао.

Колико ми је познато, уписала су наша већа места, као Митровица, Рума, Шид и т. д. приличан број деоница „Братства“, но то није ни близу оно, што ће се моћи још да упише.

Чујем, да се сад ради и по мањим местима. Сваки иоле имућан Србин уписује по неколико или бар по једну деоницу српског деоничког друштва „Братства“, које је установљено зарад Милетића, а они сиромашнији и најсиромашнији дају прилоге у новцу, па ће уписати коју деоницу на цркву, општину или какво друштво, или њих више уписују заједно деоницу. То ми се веома допало, како и они сиромаси не могу да изостану у овом великом подузећу, уверени, да ће њихови малени дарци тако исто допринети, да се оствари умишљено племенито дело, као и знатни дарови појединих имућнијих чланова. За то и пишем ово, да се на Сремце угледа и сва остала Србадија, па богати богатим дарима а сиромаси скромнијим дарима да похитају у ово српско братско коло „Братства“.

Но не могу друкчије, него хоћу да вам овом приликом опишем још један радостан, управо један од најрадоснијих тренутака у мом животу.

Замислите себи плећата старца. По раменима попала му дуга седа коса. Јаки бркови и густа брада покрили му лице. Глава му се поносито диже, а бистре плаве очи још и сад младићки севају. На лицу му читао сам лепо расположење и задовољство, што је у свежем ваздуху фрушкогорском. — Ви већ погађате, кога сам видео. **Да, видео сам дива Милетића!**

У кићеном Срему, у скромном српском местанцу Јаску, код своје родбине проводи ово лето наш див Милетић. Мене је привор, кад спазих старца, толико дирнуо, да ми све мисли узавреше, па ми се сва његова борба у мислима изређала и мисли се зауставише на Милетићу и — „Братству“. Тренутак је кратак био, јер усхићење и радост, што сам Милетића сад у седамдесетој години видео, кретали су ме напред — не знам ни сам куда —, да се приберем од бурних осећаја. У њему сам гледао наш народ, муке и патње народне, али и славу и величину његову.

Тај ми се јединствен привор не ће док сам жив, и збрисати из мисли.

Живан Живановић.

Глас из Босне.

Бањалука 20. авг.

Продро је и до нас глас, да сте намерили велико народно дело да изведете. Дошли су нам до руку прогласи на народ, да се спремимо и како пристоји народу да дочекамо и прославимо седамдесету годину наше српске дике и поноса Световара Милетића.

Милетић је радио и жртве приносио за слободу и право васцелога Српства, а поглавиту је бригу водио о нама, који смо у Босни поносној и кршној Херцеговини. Његова „Застава“, која се и данас поносно вије, живи је сведок, да потврди, колико је дични Световар заступао право Босне и Херцеговине пред Јевропом. Његову реч, ако нису уважили меродавни јевропски чиниоци, они су је редовно пратили, јер су били уверени, да баш онако раја у Босни мисли, како Чичо у „Застави“ пише и на сабору збори. Његово мишљење о Босни није се још испунило, али не сме бити далеко тај час, кад ће се то испунити. Милетић је жив, а и ми смо живи, и Босна ће бити ако бог да и срећа јуначка, у правом смислу Босна поносна! У то ми верујемо, као што смо живи!

Захвални смо му много, што се о нама реч чула и водила на светском дивану.

Захвални смо од неба до земље, али то ни чим до данас нисмо показали. Он то није никад ни тражио; он то не тражи ни данас; али права духовна деца његова и ученици политичке школе његове сматрају за свету дужност своју, да бар још једаред за живота свога види дика и вођ наш нашу љубав, поштовање и захвалу.

Није то никакав дар, што му се спрема, према оним даровима, што их је он нашем народу пружао. Али ће то бити прави мелем његовом рањеном срцу; живо знамење, да смемо пред душманима високо узвикнути:

„Нема срца, дични српски сине,
Што не бије за те од милине!“

Драго је и мило, натерати милу суву старачку на око. Дивно је и поштено изнемоглом старцу признати за живота дивовски му рад. За то кад будете приносили мале даре за велике жртве, рачунајте и на нас. Ми смо уз вас и уз нашу дику, великога Милетића.

Радул-бег Мијајло

Политички преглед.

Србија.

У Србији су још увек сви слојеви народа узбуркани зарад опасности, која је претила краљу Александру, кад се, купајући се у мору код Бијарица у Француској, у мало није удавио. У свима српским црквама одржана су свечана молебствија за сретно спасење краљевог живота, а и сви страни владари одмах су му на спасењу телеграфски честитали.

Како сад из Београда јављају, млади ће се краљ повратити кров који дан натраг у Београд, где га чекају пуне руке посла.

Далмација.

Сутра у суботу започињу прави избори за далматински земаљски сабор и то овим редом:

У суботу 26. ов. м. бираће само сеоске општине, или тако звани ванјски котареви; у уторак 29. ов. м. бираће градови (вароши) и обртничке коморе; а у четвртак 31. ов. м. велепоредници. Број саборских посланика јесте 41, од кога је у прошлом саборском заседању седело: 20 присташа „хрв. народне странке“, 7 „праваша“ под водством Бијанкинија, 8 присташа „српске народне странке“ и 6 присташа талијанашке „аутономне странке“. Како ће на овим изборима бити, ми смо већ у пређашњим чланцима рекли, међу тим није још далеко, кад ћемо са свим тачно знати, како су прошли избори у Далмацији и ко је колико посланичких места у сабору добио!

Бугарска.

Из Бугарске стижу колико чудни, толико и невероватни гласови, те се у њих скоро не сме ни веровати. Како сад јављају, требао би Стоиловљев кабинет да одступи, а на његово место, да дође други кабинет, који ће се са Русијом пријатељскије и искреније држати.

С тим у свези кажу, да и Кобург пристаје, да се са Русијом измири, што ми потпуно и верујемо. Само је мука, што је Русији веома мало до Кобурга стало и што она не ће са њиме да се измири — а то и јесте оно, што велику господу у Софији пече.

На даље јављају, да је скоро свршена ствар, да ће бугарски егзарх Јосиф, који у Цариграду има своје седиште, одступити са тог високог места, јер Порта не само да нема у њему поверења, него ни један његов предлог и рад не ће да усвоји.

Тако и треба Бугарима, бар ће се научити памети, па не ће више онако безобразно врећати Русију и дизати буну у Македонији против Турске.

Чешка.

У Чешкој је све веома узрујано, нарочито од како је цар дошао у Будјејовице на војничке маневре. Том приликом послали су котарски заступници поздрав на цара где му јављају, да ће установити фонд за унапређење чешке аутономије, коју аустијске Швабе тако исто сужавају и ниште, као нашу српску чивутско-пештанске шовинисте. У ту сврху одржан је и нарочити конгрес, који се завршио са великим демонстрацијама. Сви одушевљено траже

— Та ти си ми обећао! — проговори она опет покорно и нежно.

— Шта, шта сам обећао? Казао сам вам, да вас волем... па шта? И волео сам... па може бити и сад вас још волем. Али само не ћу, не дозвољавам, да та моја љубав буде моје заточење и робија.

— Па зар је то робија? — шапуташе она лагано.

— Него шта је? Шта ви хоћете од мене?

— Само да испуниш обећање...

— Само?...

— Да, ти си ми само обећао, сећаш ли се?

— Ах, да се с вама оженим?...

— Јесте, да се ожениш!

— Зар можеш да говориш тако? — на један пут јој он јаче подвикну. — Један пут сам ти већ казао, да нежније говориш, јер је само нежан глас пријатан за уво.

— Јесте, да се са мном ожениш — рече му она поново, угађајући да говори по његовој жељи. И доиста, она говораше тако нежно и благо, да би свачије срце ублажило.

— Обећао! — прихвати он. — Па шта је онда, ако сам и обећао? Мало ли се пута што-шта обећа, па не испуни? Кад сам ти и обећао, ја нисам тад био при чистој свести... чујеш, погледај се у огледало! Ти си лепа и то врло лепа — управо лепотица. Зар та твоја лепота не ће кога занети. Зар у таком стању не ћеш обећати све, па и оно, што никад ниси ни мислила?

Она је тихо одговарала.

— Немој, молим те, тако што ни говорити!... Овде је питање о моме животу и части. Ти си право дете и ти још не разумеш живот, ти још о њему ништа не знаш.

— Може бити да не знам, али и ти мораш признати, Перо, да је то гадно, што ти мислиш да учиниш...

— Ја вам не кажем, да ћу вас са свим да одбацим, не; ми можемо и даље остати у односима, у којима смо и до сад били... Али ме разумите, да се без новаца не може живети... Без њих се живети не може, не може!

— Ах, боже мој, шта да радим, не знам! — викну она. Зар се другим каквим начином не могу новци позајмити?

— Не могу. Таква се срећа тако лако не достиже, а овде, разуми ме, молим те, овде ти сама срећа у руке пада — сама!... Ако би се оженио оном удовицом, добио би мираза сто хиљада. Сто хиљада! Хеј, како је страшно и кад се изговори толика сума, а камо ли кад се још добије!...

— А зар није то страшно, како ти са мном поступаш? Перо, слатки, мили мој, та ти сам велиш, да сам лепа, да сам добра, па бар ради тога, ради лепоте моје, немој ме напуштати — сажали се на мене, мили мој!

И камен би попустио овим њезиним нежним молбама, али овај остаје тврђи од стене.

— Па лепо, лепо! — поново проговори он истина сад нешто блажије. — Ја ти и не велим, да ћу те са свим одбацити, али ти и овом приликом понављам, ми можемо опет остати као и до сао што смо били — блиски познаници.

— Али ја то не ћу, ја не желим ићи таким путем у животу. Чуј ме и слушај: или ја, или твоја женидба са удовицо...

Али ове речи беху врло несигурно изговорене.

— Сувише си несигурно то сад изговорила — рече јој он.

— Или ја, или твоја женидба са удовицом — мало енергичније изговори она.

— И ти, и женидба!

— Перо!

— Зар ти, бога ти још мене не разумеш, зар не знаш, да ја што хоћу — хоћу, и што зажелим да учиним, то се мора извршити, ма се сви превернули.

— Али ја не ћу да то буде.

— Ја ћу те присилити, па ћеш хтети.

— Ко, које тај, који ће ме на то присилити? готово зајеча она.

— Ја... и то не силом... буди мирна и спокојна. Ја тебе добро познајем, ти ћеш мало поплакати, пољутити се, па ћеш се опет смирити, а ја ћу ти доћи још веселији, па ћу бити богат и гледаћу ти право у очи, право, ево овако. Па ћу ти казати „драга моја“, па ћу те загрлити, и ти ћеш ми опет доћи. Је ли да хоћеш, а?

Настаде ћутање.

— Перо, не говори тако што, не, молим те — кроз плач она проговори.

Како ми се чинило, њега ни најмање нису тронуле њене сузе.

— Плач је најбоље средство за жене! он је поче саветовати.

— Подлац — сину ми кроз главу мисао.

Али она није планула, није се расрдила на његове речи и ако јој се он тако очевидно исмеваше.

— Немој више тако да говориш, ти ми душу моју раздиреш — јецајући рече она — не дозвољавам да ти то учиниш — не дозвољавам — ја те не пуштам!

— То јест, на који начин ви то мени не дозвољавате, желео бих знати?

Учини ми се сада, као да га очима гледам, како је охол с бледуњавим лицем и с малим брчићима, какви се обично допадају женскињама.

— Ја не ћу да дозволим такву женидбу, ето, то ти је све! На један пут рече она то са свим одлучно.

— Ти не — ћеш — да доз-во-лиш?

— Јесте, ја не ћу допустити. Ја ћу сама отићи тој удовици, или ћу јој писати, или ћу кога послати, да јој све исприча. И кад она буде све сазнала, тад ни сама не ће хтети да за тебе пође. Она ће тада сазнати још да између нас...

— „На мени пламте његови пољупци!“ наставиони. Та то су тричарије. Ти то не ћеш учинити.

— Ја?!

— Наравно, ти. Јер ћу те ја мојим рођеним рукама угушити, баш ево, овим рукама и то пре, него што узмогнеш удовици све испричати.

У соби се зачу некакво комешање. Сигурно се она већ облачи, јер сам изнова чуо њезин говор.

— Па лепо. Хајде, удави ме — чујеш — удави ме, јер си ме већ и онако морално угушио. Одмах ћу да идем к њој, сад одмах... промрмља она кроз зубе.

Он је већ беше зграбио Последње речи она изговараше са свим промуклим гласом.

— Милка, зачу се његов глас. Милка, немој се љутити — стишај се, куда ћеш?

— Пусти ме, да идем...

— Милка!

— Пусти ме, кад ти кажем, хоћу одма к њој...

— А ја теби кажем...

— Перо! Петре Димитријевићу, зачу се у соби неко комешање па и гушање.

— Боже! Он ће је убити! На један пут ми сину мисао кроз главу. Шта ће сад бити? Инстинктивно скочих с кревета и почнем се облачити. Руке су ми дрктале и никако да нађем моје ствари, да се обучем.

— Да ли да викнем, да ли да се јавим да овде има жив човек, који је све чуо? Ах не, то би било горе, могао бих само целу ствар покварити, помишљах у себи и почех се журно облачити.

— Ја ћу да вичем, ја ћу да зовем у помоћ, зачу се њезин промукли глас. Сад ћу да вичем у помоћ, и ове се речи већ једва распознаваху.

По свој прилици, он јој је већ уста затворио.

слободу и на демократској основи положену аутономију за Чешку, те желе да се у ту сврху што пре цар крунише у Прагу као краљ чешки.

Велику сензацију изазвао је завршетак говора председника конгреса и заступника Адамека, који је рекао о чешкој аутономији: да макар и преко гробова морали корачати, ми морамо увек тако радити, јер смо уверени, да радимо за бољитак и част чешког народа и чешке краљевине!

Аустрија.

У Бечу се још увек говори о саставу новога аустријског министарства под председништвом грофа Баденија, који се свим силама труди, да у свој кабинет увуче старо-Чехе, па ако је могуће и младо-Чехе. Како из Беча јављају, он још води преговоре са разним политичким личностима, те се нада, да ће приволети младо-Чехе бар на мекше држање, ако не и на то, да у кабинет уђу.

Исто тако јављају, да ће 17., 23. и 27. септембра бити у Бечу општински избори, услед чега се на све стране живо агитира и кортешује.

Тако су хтели да држе своју скупштину Чивути и Швабе, који се либералима називају, али су их антисемите растерали и нису могли скупштину да одрже. Свуд се дакле дижу против Чивута, којима никад није доста.

Немачка.

У прошли понедељак 2-ог о. м. по новом календару, свуд по Немачкој отпочета је слава на успомену 25-годишњице седанске битке, где су Немци побили Французе и заробили Наполеона III.

У ово ускомешано доба, лаћа се Немачка са својим царем на челу, да слави овај дан, и то војнички да слави немачку победу над Французима!

Ову лакомисленост од стране немачке владе и њезиног ратоборног неувиђавног цара, осуђује данас социјална странка у Немачкој, али мора је осудити и сваки пријатељ мира у Европи. Немачка влада није промерила, како ће да утиче ова демонстрација против Француске на Француза, али како се Француска осећа на ово изазивање, сведочи нам већ то, што на сам дан прославе и француски и руски посланик оставише Берлин.

А шта ће даље бити?

Омраза Француза на Немце већ почиње да ври, и ми се све више приближујемо важним догађајима. И сам цар немачки је увидео своју погрешку, те је у говору, кога је држао у Седану, уздизао јунаштво француско, а тиме је показао, да у својој лакомислености ни сам није знао шта је урадио. Француска ће у споразуму са Русијом без сумње кроз кратко време достојно одговорити Немачкој и њезином преухитреном владару.

Али њој већ није било нужно да у помоћ зове, јер сам ја био готов, да јој помогнем.

— За сад је доста! рекоше они у један глас.

Ја потрчим вратима. Само сам мислио, да ли им је соба закључана или није... Гурнем на њихова врата јер не нађох кваку и врата се њихове собе на мах широм отворише.

И они имађаху нешто налик на предсобље као и ја, и кроз отвор ја погледах у њихову собу.

У соби гораше свећа у бакарном свећњаку на столу. Ту беху још и тањири после вечере и две празне флаше од пива. Опазих обичан призор. Човек у кратком капуту и ни налик на онога, каквог ја замишљах. Он сећаше на дивану, бријао се, и немађаше ни браде ни бркова.

Према њему за столом с картијама неким у руци сећаше женска — у правом смислу једна врло обична женскиња и здрава, међу тим ни налик на ону, какву ја замишљах мало пре слушајући њезин пријатан и нежан глас.

И што је најглавније они сећаху тако мирно и спокојно и ништа на њима не беше необичнога ни на изразу лица, нити ма шта показиваше да су и најмање били у свађи.

Никаквих знакова не беше од њихове малопређашње борбе и насиља...

Обоје ме зачуђено погледаше.

Они подуже само ћутаху.

Ја сам се чудио, шта је све то могло бити јер се у нумери собе нисам преварио. Мора бити, да сам страшан изгледао, јер ме господин у кратком капуту са учтивим запита.

— Шта желите, господине?

Чак му и глас беше друкчији.

Прва реч коју сам могао да изговорим, беше, „извините, молим вас".

Ово сам врло глупо изговорио, па им за тим испричам, шта ме је нагнало, да их узнемирим, и да им у ово доба уђем у собу.

Како сам се журио и дрхтао при облачењу нисам им, разуме се, причао.

И он и она погледаше се, па на један пут прскоше у смех...

И доиста је било смешно.

— Част ми је, да вам се представим, рече господин у кратком капуту — антрпренер овд. месног друштва, артиста и редитељ Хамон Таратајевића, ово је моја жена, прва вештакиња на позорници позната као Ланчић-Межујева.

И ако сам већ поступно могао схватити у чему је ствар ипак ми тај господин рече, да су учили улоге своје у комаду, који ће се сутра играти, и да им је то била главна проба.

Мој положај никада глупљи није био него сада.

И да бих се како тако пред њима извинио ја им рекох, да баш мој долазак у ово доба к њима сведочи, како су они духовито одиграли своје улоге, и сравних њихову игру са старим уметничким творевинама, говорећи им како су тице слетале на воће, које су стари уметници сликали, мислећи да је природно...

Али говорећи тако, већ сам осетио, да је и ово упоређење било доста глупо и заћутах.

— То није ништа — смејући се проговори Таратијев — то није ништа... Надам се, да ћете после толиког вашег задовољства према нашој игри узети бар једну улазницу за сутра.

— О, с драге воље, хоћу.

— Хоћете ли првог реда?

— Хоћу, хоћу првог реда.

Он се подиже, потражи по столу неке картије, извади из једне свеске једну жуту улазницу и оцепив је од осталих предаде ми је.

*

Платих му две рубље за улазницу и одмах ми нешто одлахну. Сутра дан зором оставивши гостионицу „Амстердам" отпутујем из ове паланке и не чекајући, разуме се, представу.

„О".

Овим опомињемо све оне, који нису уплатили претплату за трећу четврт, као и све оне који нам од пре још дугују, да се са што бржим пошиљањем новца пожуре.

ДОПИСИ.

Из Баваништа. Овдашње добровољно певачко друштво приредило је на велику Госпојину, као дан црквене славе; уз пријатељско суделовање добровољног коровође Ј. Доплера учитеља у Торди, М. Бокшана из Ђурђева слуш. права и Јована Миљковића слуш. права, беседу с позоришном претставом и игранком. Певано је: 1. „Двори даворови" од Јенка мушки кор. 2. „Ено Барјак" од Хорејшека мешовити кор. 3. „Смеса српски народни песама", уз брујање кора пев. Г. Гавра Урошевић. — Песме су све доста складно отпеване, нарочито „Ено барјак", али за то има једино да се благодари нашим певачицама, које са својим лепим и умилним гласовима зачине песму, те прикрију онај недостатак код мушких у тенору. Г. Гавра Урошев је своје соло на опште задовољство отпевао. — II. део „Честитам" позоришна игра у I. чину, приказују госпођице: Ј. Миљковић и А. Доплер, г. г. М. Бокшан, Ј. Миљковић и Б. Милосављевић. Госпођица Ј. Миљковића је већ више пута показала да има дара за дилетанткињу, али овог пута је свако очекивање премашила. Улогу „Маре" не знам да ће која глумица боље одиграти него она, сво кретање, говор, срдња плач и све што у тој улози има, извела је она тако природно и добро, да се гледаоци чисто заборавили да гледају дилетанткињу већ праву глумицу. Гђца А. Доплер као новакиња, која је први пут на даскама добро је одиграла Софку собарицу, само јој је мало више енергије према брици потребовало, иначе је било све добро.

Мушки су доста добро одиграли, нарочито Ј. Миљковић у улози брице био је врло добар, тако исто и М. Бокшан (Стева) и Б. Милосављевић (Спира-чика) добро су одиграли, које сведочи и оно силно аплаудирање и изазивање, те после честитање од страних гостију. — II. Део. Игранка. Играло се већи део српски игара, које се завршило са ситним колом око 5 сати у јутру и онда се разиђоемо сви весели и задовољни кући. Морална страна ове забаве била је врло добра, а тако и материјална, јер је на каси пало до 114 ф.

За све то имамо да благодаримо у првом реду Ј. Доплеру, који се као иноверац добровољно за коровоћу примио, јер без њега неби било ништа, заман војска, кад нема воће. Такође имамо благодарити М. Бокшану и Миљковићу, који су са својим израђеним гласовима много допринели за песму, а даље и за позоришну претставу. Нека им је овим у име певача и певачица изречена најтоплија благодарност.

Један члан друштва.

Вести из народа.

— Пишу нам из **Немета:** Има томе више од неколико година, како из овога чисто-српског места никакви гласови у јавност не избијаше, јер и ако се по нешто догађало, што би српски свет занимало, обично је таке природе бивало, да би Србину жалости стицало. Онај немар, мртвило и нередовно стање, поглавито се у црквеној опћини одомаћио, и то с тога, што од неколико година стална пароха немамо; него су нам они из Темишвара већином калуђере слали, који су мање народ поучавали, а више развраћали. После подужег мољакања, једва се конзисторија смиловала, да на упражњено место стечај распише, а за 12. о. м. избор пароха одреди. Скупштинари уверени у Српство и српски рад нашега администратора г. Драгутина Моића истога једногласно за пароха изаберу. Г. Моић је могао и овом приликом увидити, да у народу поверење ужива, које ваља у његовом родољубивом раду да га челичи; јер нека не заборави, да је народно поверење највеће благо, које само „никакав" човек може прокоцкати.

—иħ.

Вести из привреде.

Економска задруга. Привремена управа економске Задруге у Крагујевцу сазвала је збор околних економа на дан 4-ог септ. На овом збору решаваће се: I-во, о образовању задруге; 2-го, о бирању сталне управе и 3-ће о предлозима на самоме збору, поднетим од стране појединих чланова, односећих се на нашу пољску привреду. Оваки зборови са својим одлукама и радом по истим, могу допринети велике користи нашој привреди; за то је очекивати од привредника и економа да овај збор посете у што већем броју.

*

Преглед поцерских винограда у Србији. Услед тога што је комисијским прегледом констатовала, да су неки виногради у општинама: варњанској и радовашничкој, у ср. поцерском заражени филоксером, начелник дотичног среза, у циљу спречавања ширења ове заразе, наредио, је да се забрани изношење ма каквих предмета из заражених винограда и преношење у винограде, који нису заражени; за тим, да се забрани преношење из заражених винограда свију надземних и подземних делова лозе, као: резнице, приорци лишће и корен. Пренос судова и алата виноградових, тачака, притака и т. д. такође је забрањен. Грожђе се може преносити сама у затвореним корпама, чисто од лишћа. Овај корак поцерске власти, може послужити за углед и пример осталим, те га за то овде и саопштисмо.

*

Лук и његова практична употреба. С југа где му је постојбина, распростро се данас лук по свом копну. Лува има више врста. Највише се разликујемо по изгледу, боји, месту и добу, у коме зри. Лук захтева земљу чисту, јаку, више суву, но влажну, а што је најглавније, пескуша са иловачом измешану. И само у таком положају лук израсте чврст, постаје арајан и укусан. Лук не воли земљу скоро пођубрену, већ стару земљину снагу. С тога ваља земљиште, где смо ради лук сејати, на годину раније пођубрити и то ђубретом свињским или овчим. Осим тога добро је и ђубре кокошије и голубије, као и пепео од ватре и дрвеног угља. Семе од лука мора се, докле је у земљи још зимња влага, густо сејати — ако хоћемо да добијемо ситан лук, а ретко — ако хоћемо да имамо крупне главуце. О томе пак, како се лук сеје, како се леје за њега граде, како се окопава, плеви, залива — излишно је напомињати. Ако смо ради да нам лук и преко зиме траје, то га морамо у времену мраза сламом покрити и у опште чувати га на згодном месту, да се неби смрзнуо. Буде ли то, онда га ваља кравити па из тиха, како би сасвим пропао. Осим тога, ваља га преко зиме често погледати и пребирати. Главице, које су већ квару подлегле, ваља одмах уклањати. Лук остављен за семе треба држати на сувом месту и на промахи. Пошто семе од лука само за две године одржава клицавост. то сваке године треба производити ново семе. Лук служи за храну сиров и приправљен на разне начине. У медецини и лечништву игра јаку улогу. Испечен облаже се на чиреве и разне убоје. Куван у сирћету и ракији, облаже се на испекотине. Осим тога што лук благоворно дејствује као лек људима, он се још од незапамћених времена, употребљава као изврсно средство против многих и разних болести код стоке и живине. Запаљене грклјана, очију и главе успешно лук лечи, кад се на ситне делове исече, с брашном помеша и изгњечи, па се тиме болесни делови облажу. Лук се може давати живини у такој форми, као добро сресто за лечење, и преко целе године и то једном или два пута у седници. Најзад лук се употребљава и за пробање и разазнавање печурака: које су стровне, а које су опет за јело. За тај случај треба печурке скувати с додатком лука, па ако лук измени своју боју, онда су печурке отровне, иначе не.

*

Скупљање семена од краставаца. За добивање семена треба узимати оне краставце, које су у ретко посађени. На целој врежи, за семе ваља оставити само један краставац и то онај најразвијенији и најбољи. Више их не ваља остављати за то, да се не би развијали на штету онога, кога смо за семе одредили. При обичном гајењу краставаца у лејама, под остављени краставац треба оздо потурити парче цигле или тако што, да оздо не иструне и не поквари се. Када остављени комад од загасито зелене боје добије као смиље жуто, онда је потпуно зрео и треба га откинути. Ти се краставци морају брати за суха времена, па се онда остављају на суво место и према сунцу. Ту остају све дотле, докле им кора не почне прелазити у трулеж, па се за тим полако и врло пажљиво, да семе не буде оштећено, пресече сваки краставац преко половине, а семе с месом мете у један суд. У том суду остају за неко време, само то не сме бити сувише, да семе не би изгубило моћ клијања. Сву ту масу ваља за тим метути у једно ређе сито и водом дотле поистија прати, докле семе чисто не остане. Семе се одатле повади и разастре на месту, где може ветар да допре. Ту се за толико дуго превртје и меша, докле се све семе потпуно не осуши.

*

У коме је добу најбоље семе за сејање. При чињеним покушајима, да се дозна, у коме је времену моћ клицања семена код појединих усева најразвијенија, дошло се до тога резултата: да семе, одмах по жетви, нема развијену моћ клицања. То се добија тек, након сразмерно дужег времена и то: јечам после 8 недеља; пшеница после 5 недеља; раж после 3 недеље; а овас после 3 недеље.

Трговачке вести.

„Стиг." Пре неког дана чињене су пробе са „Стиг"-ом, новим паробродом Српског Београдског друштва. Проба је чињена с теретом од милион ктр., и комисија се повољно изразила.

Канал између Волге и Дона. Према одлуци руске владе, између Волге и Дона има се саградити канал, чија ће се израда поверити француским инжињерима.

Мађарска класна лутрија. О изложби, која ће се приредити о прослави хиљадугодишњице у Б. Пешти, више пута пуштаће се на распродају срећке мађарске класне лутрије. Прво вучење биће од 16-ог до 19-ог октоб. а друго од 6-ог до 14-ог децембра т. г. Од 100.000 срећака добија 31 499. Срећке за прво вучење већ се продају по Мађарској.

Исељавање радника из Италије. Како јавља талијански лист „Газета Пијамонтеза", силни талијански радници све се више исељавају у Француску, премда их скоро свуда у Француској врло ладно предусрећу. У последње време порастао је број тих радничких исељеника на 20.000, што је свакако врло значајно и за Италију доста хрђав знак.

Извоз свиња. Београдски „Трг. Гласн." пише ово: „Српско бродарско друштво добило је депешу, по којој тражи један трговац из Градишта неколико шлепова за извоз свиња у Румунији. Ово би био други транспорт за ту страну; и има наде, да ће се извоз стално утврдити за Румунију."

Вести из места и са стране.

Саборски одбор. Како јављају из Срем. Карловаца, саборски одбор отпочео је већ своје седнице, још у прошасти понедељак под председништвом патријарховим. Од чланова саборског одбора дошли су вршачки владика Нектарије, архимандрит Руварац, прота Влаховић, Дане Станковић, др. Бранко Стефановић, др. Ника Максимовић, др. Тоша Недељковић и Миша пл. Рогулић. Остали сигурно имају „преча посла" па зато нису нашли за вредно ни да дођу — а хоће ли Чивути српско манастирско и народно добро у своје канде приграбити, то их се баш много не тиче. Ал и за то ће се већ једном рачун полагати...

Цар и краљ у Будвајзу. Јавили смо већ, да је наш краљ из Ишла отишао у Будвајз на маневре. У Будвајзу га је грађанство сјајно дочекало и поздравило. На поздрав градоначелника, одговорио је цар и немачки и чешки. У вече је била сјајна бакљада и серенада, а варош је била врло лепо окићена.

Како се светкује дан султанов у Београду и Цетињу. Како јављају и из Београда и са Цетиња у обе ове српске престолнице, веома је свечано прослављен овогодишњи дан турског султана. Нарочито је на Цетињу била лепа свечаност, којој је присуствовао и народ. Некад душмани а сад добри пријатељи — па нек је сретно!

Са српског престола. Др. Момир Павловић адвокат у Сентомашу, верио се са гђцом Еуфрозином ћерком Милана Михајловића трговца у Вел. Бечкереку.

Др. Милан Поповић лекар у Старом Бечеју верио се са гђцом Анком Глигоровићевом поћерком Ђорђа Мучалова поседника у Великом Бечкереку.

Зашто странац? Јављају нам из Митровице да се врло неугодно примила вест, да ће известан господин из Новог Сада, о освећењу „српског дома" на беседи говорити. Демонстрација је неизбежна! Зар нема ни једног способног нашег грађанина? Нашто странац? Од куд странац, па баш Новосађанин? — пита се са свих страна. Може дакле свашта да буде. Зато опрезно!

Како Русија поступа са лажовима. Недавно је изашла у Паризу једна књига, у којој се говори о државним руским новчаним приликама, те се управо са најгаднијом намером све претставља наопако и у најцрњој боји. То распламти младог руског цара Николу II., који исто као и његов отац страшно мрзи и презире лажљивце, па нареди: да се писац исте књиге некакав Илија Зион одмах позове у Русију, и да на суду докаже све оно, што је лажно о руским финанцијама написао. Пошто исти Зион није

истину говорио, то није смео ни доћи, услед чега је изашла наредба цара Николе, да се сместа тај лажљиви човек истера из руског поданства, и да се никад више несме у исто примити, нити у Русију повратити. Тако му и треба, не био лагати!

„Петров новчић“. У Риму код римско-католичког папе, постоји нарочити велики новчани фонд, који се зове „Петров новчић“. У тај фонд улажу се силни новци са свију крајева света, где католици живе и то све у ту сврху, да папа може што више трошити на ширење католичке вере међу нас православне и међу друге вере. Како сад јавља један талијански лист, и ове године је приложено за тај фонд 2,000.000 талијанских лира. Но поред тога још два милиона више и то у ту сврху, да се што лакше и што брже преведу православне цркве под папу и католичанство. Бре да се папа не превари у рачуну, па да и с њим не буде као са оним безпосленим попом што је јариће крштаво?!

Море не будали будалино Тале! Сирома „Обзор“ баш му је суђено да тупав и глупав оде и на онај свет. Ко је прочитао његову вест о Мађарима у српском позоришту, тај ће се и сам о слабој памети његовој уверити. Јер он прво каже „Мађари у српском позоришту“ — а одмах после тога додаје, да ће они приређивати претставе „у Дунђерсковом позоришту у Новом Саду“. И ако је за сваког јасно да „српско позориште“ нити је, нити може бити српско, догод је својина извесног човека; ипак је „Обзор“ пронашао да није тако, јер како би се иначе могао глупаво наругати Србима, који тобож у своје српско позориште пуштају и Мађаре. Ајд, ајд, „Обзоре“ само тако продужи, па ћеш далеко дотерати!

Како дошло онако и прошло. У Пешти се недавно убио чувени карташ Тодор Јакабфи, који је целог свог века од картања живео. Најпосле се и њему срећа показала варљивом и он се једног дана убио. Кад су му прегледали ствари и остали иметак, што је иза њега остао, пронађено је да има само нешто мало покућства и 20 крајцара у готовом док му дуг износи преко 400.000 ф.

Калуђери и попови. Врло ружно изгледа кад видимо да наши српски православни калуђери и попови улазе у разне чивутске дућане, као да немамо српски радња. Србин трговац, кројач и т. д. учиниће у свом веку ма какав дар, овом или оном манастиру српском или цркви, а Чивут баш никад, ма се ваљао у милијонима! Ај јадни, шта нећемо дочекати од неких наших прота, попова и калуђера, који још требају прост народ у том да поуче!

Читуља. После дугог и тешког боловања умро је 20. августа ове год. Тимотије Михалџић парох Ковински, члан консисторије и школ. одбора епархије будимске, у 72. години живота, а у 43. години свештеничког чина.

Осуђен ради двобоја. У Мадриду је један пуковник убио у двобоју свога противника, услед чега је осуђен на 3 године и 4 месеца затвора. Осим тога мора у року од 18 година сваке године да плати по 45 фор. као отштету, што је мимо обичног прописа за двобоје, убио свог противника. Тек оног другог — бог да прости!

Несретна Љубљана. Ваљда ни једна варош на свету није толико страха и толико штете претрпила од земљотреса као Љубљана. У последње време једва се једном становништво умирило, пошто су и земљотреси све тишији бивали, док најпосле нису сасвим и престали. Како сад јављају пре неки дан опет је било јаких потреса заједно са подземном тутњавом, те је становништво силно узрујано и преплашено.

Убио се. Неки списатељ позоришних комада Хиполит Рајмонд, испалио је у близини Париза на себе револвер и на место остао мртав. Кад су отворили после његово писмо, у ком он јавља зашто се убио, видело се је, да је то учинио зато, што се бојао да ће полудети, као што се већ многима из његове фамилије догодило. Нама се чини да га је оно од чега се бојао, већ пре смрти у велико постигло.

Леп адвокат. Познати будимпештански адвокат Золтан Такач, који се и сувише истицао као велик лармација и слободњак, најпосле је доспео и сам у затвор и то ради веома гадне сумње, која је на њега пала. Каже се да је и он сукривац браће Береша, који су покрали ескомтну банку и да је као такав већ и примио свој део од 20.000 фор. Заиста лепи одношаји међ великом господом у Пешти владају.

Није потврђен. И ако је Матија Ухљеш умировљени школски надзорник, познати велики Хрват, био једини пријављени кандидат за директора вуковарске реалке, ипак га земаљска влада у Загребу није хтела потврдити.

Трговина.

Нови Сад, 24. августа. Пшеница прве каквоће 5 фор. 80 нов. Пшеница средња 5 фор. 50—60 нов Пшеница лакша роба 5 ф. 20—30 новч. Наполица 4 фор. 50—80 н. Јечам 4 ф. 20—30 н. Зоб 5 фор 10—20 нов. Кукуруз у зрну 5 ф. 40—50 Маст 58 фор. Сланина сува 58 фор., дебела паљена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 46 н.
„ средњи . . . 44 н.
„ лаки . . . . 40 н.

Све од 1 килограма.

Теоци . 10—18 ф. по комаду.
Јагњци . 7—12 ф. по пару.
Овци . . 8—16 ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

23. августа било је 2·96 метара, а 24. августа било је 3·03 мет.

*

Беч, 3. септ. п. рим. (Ориг. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 9471 к., а дошло је 3143 ком. млађе врсте 5742 комада угојених мађ. соја —. Свега 8885 комада дотерано.

У трговини је промет слаб.

Продавало се:

Прима роба 43—44 н. изнимно — н.
Средња „ 41—42 н.
Сремска „ 42—— н.
Назимад „ 43—45 н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 47 ф.
„ „ масти . 51 ф. Све од 100 кгр.

*

Беч, 2. септ. п. р. 1895. (Извештај са воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Мада је данашњи број доторане марве знатно већи био, ипак се само слабија врста са 1—2 фор. јефтиније продавало.

Пријављено је било свега 6949 ком. т. ј. 4464 мађарског, 1044 галичког и 1441 немачког соја, а продавало се: мађарски од фор. 54—62, прима до ф. 65, галички од ф. 54—62, прима до 65, немачки од фор. 57—64, прима до ф. 67—, за 100 клг. клане тежине.

Потчињена марва, бикови и краве од ф. 22—35 за 100 кила живе тежине.

*

Беч, 3. септ. п. р. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 9471 комада, а смештено за продају 3143 назимад и 5742 дебелих свиња мађарског соја.

Продавало се под мирном тенденцијом.

Прима роба од 43—44 новчића
Средња „ „ 40—42 „
Лака „ „ 36—39 „
Назимад „ 38—44 „

на килограм живе тежине без потрошарине.

Најновије вести.

Догађаји у Рушчуку. Како јављају из Рушчука у Бугарској, тамо је приређена сјајна овација са бакљадом кнезу Кобургу и кнегињи. Али је у исто време пошло тамошњој полицији за руком да ухвати једног сумњивог младића, који је био преобучен у женско одело и код кога су нађена нека писма сумњиве природе. Исти је одма у затвор стављен.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на једно упражњено стипендијско место, за техничаре и реалце из закладе нар. добротвора Луке Миланковића и сестре му Марије Петровићке.

Стипендија износи на годину 500 фор., која се добија у 10 месечних оброка т. ј. од почетка до свршетка школ. године.

Молби ваља приложити: крштено писмо, лекарску сведоџбу о здрављу, сведоџбу о свршеним наукама и сведоџу сиромаштва.

Ко жели добити исто место, нека поднесе молбу своју за четир недеље од првог уврштења овог стечаја.

У Новом Саду, 13. (25.) августа 1895.

ЦРКВЕНИ ОДБОР
српске правосл. црквено-школске
3 3 **општине новосадске.**

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на два упражњена питомачка места из задужбине Христофора Шифмана, и то једно за слушаоце виших педагошких наука са годишњом стипендијом од 200 фор. и једно за слушаоце живописне академије са годишњом стипендијом од 250 ф.

Стипендију за педагогију могу тражити православни Срби из Угарске, који су најмање шест гимназијских разреда или приправничке науке свршили с врло добрим успехом, па желе слушати више педагошке науке; а за слушаоце живописне академије тражи се потребна квалификација.

Молбеници ваља приложити ове исправе: 1) крштено писмо; 2) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3) школска сведочанства од последње две године; и 4) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој првенство на ову стипендију имају новосадски синови, а после њих, ако таких не би било, Бачвани.

Према наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске“ у Новом Саду, 21. августа (2. септембра) 1895.

Председник „Матице Српске“:

А. Хаџић с. р. **Милош Димитријевић с. р.**
секретар. 1—3 кр. саветник.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на два места у стипендијској задужбини Павла Јовановића с годишњом стипендијом од 500 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1. крштено писмо; 2. лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3. школска сведочанства од последње две године; и 4. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој морају питомци његове задужбине слушати политехнику у Бечу или Прагу и на крају сваке године поднети „Матици“ расправу на српском језику ма из ког предмета, који су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској несме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четир недеље дана.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 21. августа (2. септембра) 1895.

Председник „Матице „Српске“:

А. Хаџић с. с. **Милош Димитријевић с. р.**
секретар. 1—3 кр. саветник.

СТЕЧАЈ.

По одобрењу високог кр. уг. министарства просвете и црквених послова расписује се из стипендијске задужбине Васе Јагазовића и жене Саранфиле стечај на шест стипендијских места за питомце мушкога спола са годишњом стипендијом од 600 круна, и то:

на 2 места за ученике трговачке, 2 места за ученике обртничке и 2 места за ученике ратарске струке.

По вољи оснивачевој сваки од питомаца мора бити Србин православне вере, а из земаља под светом круном Стевановом, изузимајући једино децу покојникова сестрића Исидора Радмановића.

Стипендисте морају своје науке слушати на каквом школском заводу у Угарској, који одреди „Матица Српска“.

Првенство при избору имају деца Исидора Радмановића, сестрића завештачева; за тим деца његова кума Дамјана Јеврића, пароха у Јамини и његова кума Стеве Влајковића у Гуњи, ако се искажу да су сиромашни и да су за науку способни.

За стипендисте, осим оних, који на то имају првенство, могу се изабрати и други, у том случају, ако они, који имају првенства, не исцрпе установљене стипендије.

Молбеници ваља приложити ове исправе: 1.) крштено писмо, 2.) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама, 3.) школска сведочанства од последње две године, 4.) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок стечају овом траје четир недеље дана.

Молбенице, које стигну после истеклог стечаја, не ће се узимати у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске“ у Новом Саду 21. августа (2. септ.) 1895.

Председник „Матице Српске“:

А. Хаџић с. р. **Милош Димитријевић с. р.**
секретар. 1—3 кр. саветник.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на четири места из стипендијске задужбине Петра Костића.

Стипендија износи: за слушаоце основних школа 200 фор., за слушаоце ниже гимназије 250 фр., за слушаоце горње гимназије и богословије 300 фр., а за слушаоце правних, медицинских и философских наука 400 фор.

Молбеници ваља приложити ове исправе: 1.) крштено писмо, 2.) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама, 3.) школска сведочанства од последње две године, 4.) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то. колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој и наредби министарској морају Костићеви питомци науке слушати, и то: основне школе и први гимназијски разред у Винковцима, остале гимназијске разреде у Сегедину и философске науке у Пожуну, а медицинске по потреби изузетно у Бечу.

Првенство на ову ступендију имају од најспособнијих ђака за науку, синови черевићки, а после њих молиоци редом, из Срема.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок стечају овом траје четир недеље дана.

Молбенице, које стигну после истеклог стечаја не ће се узимати у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 21. августа (2. септ.) 1895.

Председник „Матице Српске“:

А. Хаџић с. р. **Милош Димитријевић с. р.**
секретар. 1—3 кр. саветник.

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА
МИЛАНА ЖИВАНОВИЋА
У РУМИ
треба једног спомоћника. 1—2

Мануфактурна и мешовита трговина
М. НЕДЕЉКОВИЋА
У ЈАСЕНОВЦИ
потребује 2 млађа помоћника, који романски говоре имају првенство. Ступити могу одма. 2—3

ПОМОДНА, МАНУФАКТУРНА РАДЊА
РАДИВОЈЕВИЋА И НИЧИНА
У ТУРСКОМ БЕЧЕЈУ
потребује 2 добра спомоћника који потпуно мађарски говоре. 2—3

Продаја траве за кошење и попашу
(око 1000 јутара).

Петроварадинска имовна општина продаваће путем јавне дражбе у тако званом Црном Лугу, код Бољеваца, близу Земуна на Сави, око хиљаду јутара траве за кошење и попашу, и то на дан 9. септембра (по нов. кал.) т. г.

Дражба ће се обављати устмено, но примају се и писмене понуде, које се имаду обложити вадиумом од 100 ф. те предати дан пре шумарији у Сурчину, или дражбеном поверенству на лицу места пре одпочинања дражбе. Дражба почиње у 11 сати пре подне горе реченог дана.

Закупнина се има положити у целости одма после дражбе на лицу места.

Рок за уживање паше оставља се до краја децембра т. год.

Поближе обавести могу се добити а закупни увети увидети код шумарије у Сурчину и код подписатог уреда у Митровици.

У Митровици, 28. августа 1895.

Шумско господарствени уред
2—2 **Петроварадинске имовне општине.**

TRIEURE
И
СОРТИРМАШИНЕ

најјефтиније могу се добити код

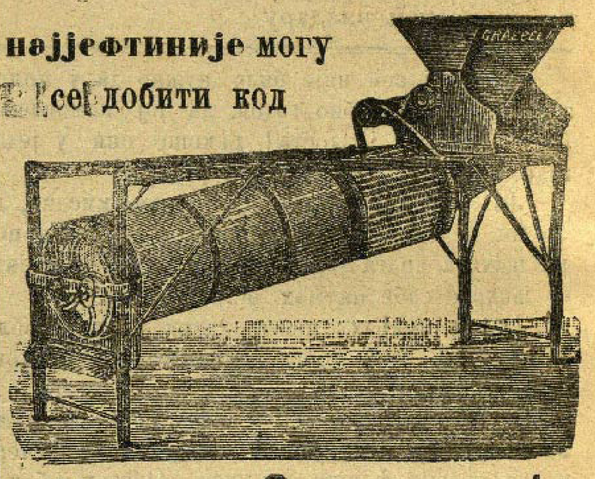

Hugo Graepel
5—6 **фабрика машина**
Budapest V. külsö váczi út 46.

ТВОРНИЦУ ФИЈАКЕРА
КАО И СВИЈУ ВРСТА КАРУЦА ОТВОРЕНИХ И ЗАТВОРЕНИХ,

отворио сам, те примам да правим каруца, затворена и отворена кола и друге послове, што спадају у ову струку; даље примам на оправу стара кола и у промену нових, као и поткивање коња. — Овим најучтивије умољавам, да ми ме што многобројније посећивали.

Нови Сад.

С поштовањем
Јован Мунћан
кисачка улица бр. 19.
5—10 у сопственој кући.

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду.